

14-mart
2024-yil 11 (1061)

O'ZLiDeP

IJTIMOIIY-SIYOSIIY GAZETA

XXI asr

GAZETA 2004-YIL 1-YANVARDAN CHOP ETILA BOSHLAGAN

© 21asr.uz © XXI_asr@mail.ru @XXIasr_yangiliklari XXIasrgazetasi asr_xabarlarlari_news

ВАТАН МАНЗУМАСИ

Пойтахтимиздаги “Туркистон” санъат саройида “Ватан манзумаси” деб номланган маърифий-маданий тадбир ўтказилди.

Мазкур тадбир Ўзбекистон Республикаси Мудофаа, Маданият вазириликлари, Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси каби тузилмалар ҳамкорлигида ташкил этилди.

Эшларни юртга, ўз халқига содиқ, ватанпарвар, эртанги кун учун масъулиятни теран англайдиган инсонлар этиб камолга етказиш масаласи мамлакатимизда кечаётган янгиликлар жараёнида устувор ўрин эгаллайди.

2023 йил 22 декабрдаги Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев томонидан ўтказилган Республика Маънавият ва маърифат кенгашининг кенгайтирилган йўналишида бу борадаги саъй-ҳаракатларни янада янги босқичга олиб чиқиш долзарб эканига алоҳида эътибор қаратилди.

Мудофаа, Маданият вазириликлари, Ёзувчилар уюшмаси қисқа вақт мобайнида бу борадаги вазифалар ижросига жиддий аҳамият қаратиб, бир қатор маърифий-ижодий лойиҳаларни ҳаётга жорий этиб келмоқда.

Шу билан бирга, матонатли ҳарбийларимиз, “Темурбеклар мактаби” фаолияти ҳақида ёрқин, ҳаётий, самимий асарлар яратиш масаласи ижодкор зиёлилар зиммасига улкан масъулият юклатмоқда.

Тантанали тадбир аввалида “Туркистон” саройи фойесида матонатли ҳарбийларимиз, уларнинг беором, заҳматларга тўла ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи бадийий кўргазма ташкил этилди.

Шеъримиз дарғалари – Ҳалима Худойбердиева, Эркин Воҳидов, Саъдулла Ҳаким, Маҳмуд Тоир ижоди-га мансуб Ватан ҳақидаги шеърлар Гулжамол Асқарова, Муҳаммадали Гаффоров, Ситорабону Шомуродова, Нозима Ҳабибуллаева томонидан ўқилди.

“Алпомишлар юрти бу диёр” адабий композициясида Мансур Жумаев, Шахриёр Шавкат ижодидан намуналар янгради.

Тадбирда она-Ватан, тинч ва осуда ҳаётимизни ўз жонидан азиз билган мард ҳарбийларнинг табаррук хотираси ёдга олинди.

Мудофаа, Ички ишлар вазириликлари, Миллий гвардия ашула ва рақс ансамбллари ва чикишлари иштирокчилар эътиборига ҳавола этилди.

Бадийий-муסיқий дастур Ўзбекистонимизни кўз қорачиғидек асрашга, тинч ва осойишта, тўқин, фаровон кунларнинг қадрига етишга даъват этгани билан аҳамиятли бўлди. Бу каби тадбирлар мазкур саройда яна давом этади.

“Ватан манзумаси” адабий-маърифий тадбирида Ўзбекистон Республикаси Президенти маслаҳатчиси Хайридин Султонов иштирок этди.

ЎЗА

ДЕҲҚОН ХАЗИНАСИ – ЕР, КАЛИТИ ЭСА...

Ақтам ХАЙТОВ,
O'zLiDeP Сиёсий Кенгаши Ижроия кўмитаси раиси, Ўзбекистон фермер, деҳқон хўжаликлари ва томорқа ер эгалари кенгаши раиси

Етти-саккиз йил бурун “Аҳоли хонадонларида саноат усулида маҳсулот етиштирилади” десангиз қишлоқ аҳли у ёқда турсин, ҳатто соҳанинг айрим мутахассислари ҳам елка қисиб қўя қоларди. Чунки томорқачилик ривожига тўсиқ бўлаётган муаммолар қисқа муддатда ечилишига кўпчилик ишонмасди. Ақл билан иш тугилса, кафтдек ер даромад манбаига айланишини ўйламасди.

Давоми 2-саҳифада.

2

ДЕҲҚОНОБОД ЙЎЛЛАРИ ҚАЧОН РАВОН БЎЛАДИ?

Шу ҳудудда яшовчи аҳолининг 70 км йўлни таъмирлаб берилишини сўраб, бормаган, ёзмаган жойи қолмади. Мутасаддилар келади, кўради, бир дунё ваъдалар ҳам беришади. Аммо ҳеч қандай амалий ўзгариш бўлмапти. Йўллар йўловчига азоб эмас, маданий ҳордиқ бағишлаши зарур. Деҳқонobodда ҳозирча бунинг акси бўляпти.

6

**ЭНГ ТАЛАБЧАН, ЭНГ ҚАТТИҚҚҮЛ,
ЭНГ МЕҲРИБОН**

ҲАЛИМА АҲМЕДОВА,
ШОИРА:

Онам айтганидай, олти ой деганда оёққа турдим. Аммо онагинам бир йил ўтмай саратонга чалинди. Бу касаллик билан узоқ курашди. Мен ношуд фарзанд унинг дардига дармон бўлолмадим. Онажоним дундан ўтаётди ҳам мен учун қайғурди: – Ўзингни эҳтиёт қил, қизим!

ДЕҲҚОН ХАЗИНАСИ – ЕР, КАЛИТИ ЭСА...

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА АГРАР ТАРМОҚНИ ТАРАҚҚИЙ ЭТТИРИШ, БОБОДЕҲҚОНЛАРНИ ЎЗ КУЧИ ВА ИМКОНИАТЛАРИГА ИШОНТИРИШ МАҚСАДИДА АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН ИСЛОҲОТЛАР ЭСА БУ БОРАДАГИ ҚОТИБ ҚОЛГАН ТУШУНЧАЛАРНИ БУТУНЛАЙ ЎЗГАРТИРИШ ЮБОРМОҚДА. ТОМОРҚАДА АСТОЙДИЛ ТЕР ТЎКИБ, ОИЛАСИНИНГ ФАРОВОН ТУРМУШ КЕЧИРИШИ УЧУН МУСТАҲКАМ ЗАМИН ЯРАТГАН ИНСОНЛАРНИНГ ТАЖРИБАСИ ОММАЛАШТИРИЛАЁТГАНИ, ТИЗИМДАГИ ЎЗГАРИШЛАРГА ЎЗИГА ХОС КУЧ БАҒИШЛАЁТГАНИ-ДА РОСТ. ЭНДИ АНА ШУ ЭЗГУ ҲАРАКАТ СИФАТ ЖИҲАТДАН ЯНГИ БОСҚИЧГА КЎТАРИЛИШИ ШУБҲАСИЗ.

Боши 1-саҳифада.

Президентимиз 2024 йил 5 март куни им-золаги таъминлаш, аҳоли бандлиги ва даромадини оширишнинг муҳим манбаи бўлган деҳқон ва томорқа хўжаликларини ерларидан самарали фойдаланиш, экин экиш ишларини изчиллик билан ташкил қилиш ҳамда экспорт-боп маҳсулот етиштириш ҳажмларини кўпайтириш сингари бугуннинг энг долзарб вазифаларини бажаришда ҳам бу қарор муҳим аҳамият касб этади.

Мамлакатимизда озик-овқат хавфсизлигини таъминлаш, аҳоли бандлиги ва даромадини оширишнинг муҳим манбаи бўлган деҳқон ва томорқа хўжаликларини ерларидан самарали фойдаланиш, экин экиш ишларини изчиллик билан ташкил қилиш ҳамда экспорт-боп маҳсулот етиштириш ҳажмларини кўпайтириш сингари бугуннинг энг долзарб вазифаларини бажаришда ҳам бу қарор муҳим аҳамият касб этади.

Ҳозир дунё бозорларида сотилаётган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг сифатига, аяна аникроғи, қайси юртда қандай усулда етиштирилганига – табиийлик ва софлик кўрсаткичларига жиддий эътибор қаратилаётгани ҳеч кимга сир эмас. Бу жиҳатдан ўзбек деҳқони ва томорқачисининг устунлиги бор.

Чунки аксарият экинларимиз қуёш нурида ўстирилади, кимёвий моддалар нисбатан кам ишлатилади.

Жаҳон стандартларига мос экспортбоп маҳсулотлар етиштириш талаби кун тартибига

ЯНГИ ЛОЙИҲАЛАР АМАЛГА ОШИРИЛИШИ БЕЛГИЛАНГАНИ АНА ШУ МУАММОНИ БАРТАРАФ ЭТИШГА ЯҚИНДАН ЁРДАМ БЕРАДИ. ЭНДИЛИҚДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ВА МАҲСУЛОТ ЕТИШТИРИШ БИЛАН БОҒЛИҚ ЛОЙИҲАЛАРГА 100 МИЛЛИОН СЎМГАЧА ГАРОВСИЗ КРЕДИТЛАР АЖРАТИЛАДИГАН БЎЛДИ.

Хабарингиз бор, Президентимизнинг 2018 йил 26 апрелдаги “Фермер, деҳқон хўжаликларини ва томорқа ер эгалари фаолиятини такомиллаштириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарорига мувофиқ Фермер, деҳқон хўжаликларини ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармаси томонидан фермерлар, деҳқон хўжаликларини раҳбарлари ва томорқа ер эгалари, шунингдек, “Томорқа хизмати” МЧЖ ва бошқа қишлоқ хўжалик ишлаб чиқарувчиларини қишлоқ хўжалик техникаси, технологиялари ва асбоб-ускуналар билан таъминлаш бўйича лизинг фаолиятини амалга ошириш ҳуқуқи берилган эди.

Бундан буён эса тадбиркорлик билан шуғулланмоқчи бўлган фуқаролар музлатгичли омборхона, тайёр ҳолда иссиқхона, қадоқлаш, қуриштириш ва қайта ишлаш цехларини

ва йўл қўйилган камчиликлар таҳлил этиб берилди.

Фермер, деҳқон хўжаликларини ва томорқа ер эгаларини қўллаб-қувватлаш жамғармасининг ресурслари ҳисобидан ажратиладиган кредитлар йиллик Марказий банкнинг асосий ставкаси 4 фоизлик пункт юқори ставкада берилди. Чорвачилик (қорамол, қўй, эчки), баллиқчилик, қўнчилик, асаларчилик, куркачилик ва паррандачилик, биогаз ишлаб чиқариш ва “дала дўконлари”ни қуриш учун – 1 йилгача имтиёзли давр билан 3 йил муддатга молиявий кўмак ажратилади. Боғдорчилик (кўчатчилик), узумчилик (ток сўриси) ва лимончиликни ташкил этиш, иссиқхона қуриш, қишлоқ хўжалик техникаси ва асбоб-ускуналарини харид қилиш ҳамда уларни жойлаштириш учун бино ва иншоотлар қуриш, кўчма музлаткичлар ўрнатиш, артезиан қудуқлари қазииш учун – 3 йилгача имтиёзли давр билан 7 йилгача муддатга бериладиган бўлди.

ШУНИ АЛОҲИДА ТАЪКИДЛАШ ЖОИЗКИ, ТАЙЁРЛОВ, ҚАЙТА ИШЛАШ ВА ЭКСПОРТ ҚИЛУВЧИ КОРХОНАЛАРНИ ЖАЛБ ЭТГАН ҲОЛДА ЕТИШТИРИЛГАН МАҲСУЛОТНИ ХАРИД ҚИЛИШ, УНИ ҚАЙТА ИШЛАШ, САҚЛАШ, ИЧКИ ВА ТАШҚИ БОЗОРЛАРГА

долзарб масалалардан бири сифатида қўйилмоқда. Буни ҳисобга олганда, дала меҳнатчиларининг нафақат ички, балки ташқи бозор талабига жавоб берадиган маҳсулотлар ишлаб чиқариш борасидаги билим ва кўникмаларини ошириш ҳам кечиктириб бўлмайдиган юмушлар сирасига кириши янада ойдинлашади. Бинобарин деҳқон ва томорқа ер эгаларини сердаромад қишлоқ хўжалик маҳсулотлари экиш, етиштириш, қадоқлаш ҳамда сақлаш борасидаги билим ва кўникмаларини ошириш мақсадида 54 та туманда намунавий ўқув-тажриба майдонлари ташкил этилиши режалаштири-лаётгани айни муддаодир. Худудларнинг тул-роқ-иқлим шароити ҳамда сув таъминотидан келиб чиқиб, айрим туманлар экспортбоп ва сердаромад экинлар экиш учун кичик ишлаб чиқариш ва маҳсулот етиштиришга ихтисос-лаштирилади.

Бозорларда нарх барқарорлигини таъминлашда замонавий советкичларнинг ўрни беқийс. Очиги, ҳозиргача айрим вилоятларда советкичлар етишмаётганлиги сабабли баъ-зан нарх-навонинг бирданига ошиб кетиш ҳо-латлари кузатилмоқда.

БИЗ ТИЛГА ОЛГАН ҚАРОР БИЛАН 2024 ЙИЛДА 51 ТА ТУМАНДА МЕВА-САБЗАВОТЛАРНИ ШОК УСУЛИДА МУЗЛАТИШНИ ЙЎЛГА ҚЎЙИШ БЎЙИЧА

12 ойга бўлиб тўлаш шартин лизингга олишлари мумкин. Бу борада мазкур жамғар-ма уларга бевосита кўмакчиدير. Қишлоқ жой-ларига минглаб оилавий тадбиркорлар то-монидан биогаз таъминлаш йўлга қўйилган бўлса-да, улар бандлиги таъминланган шах-слар рўйхатига киритилмаганди. Энди қишлоқ аҳли биогаз таъминлаш орқали ўзини-ўзи иш билан таъминлай олади.

Замон шиддат билан ўзгариб, техника кун сайин ривожланмоқда. Йилгари деҳқон хўжа-ликларини ва томорқа ер эгаларини ерни ағдариш ва жўяқ олиш, экинларга ишлов бериш учун жисмонан ҳаддан ташқари кўп меҳнат қилиш-га мажбур эди. Кичик ер майдонларига ҳайдов тракторларининг кира олмаслиги машаққат устига машаққат эди. Энди бўлса имтиёз билан олиб қилинадиган минитракторлар улар-нинг мушкулларини осон қилади.

Қарорга кўра, 2027 йил 1 январгача мо-токультиваторлар, бир ўқли трактор ва мини-тракторларни олиб киришда божхона божини олинмайдиган бўлди. Бу имтиёз деҳқон хў-жалиги раҳбари ва томорқа ер эгасига мини-тракторни арзон нархда харид қилиш имкони-ни беради.

Ҳар олти ойда “online-mahalla” платформасининг “аҳоли томорқаси” модулига то-морқа ер эгалари томонидан етиштирилаётган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари, хонадонда мавжуд иссиқхоналар ҳамда томорқадан са-марали фойдаланиш тўғрисидаги маълумот-лар киритилиб, бу борада эришилган ютуқлар

ЙЎНАЛТИРИШ БОРАСИДА ЯНГИ-ЯНГИ ЛОЙИҲАЛАРНИ АМАЛГА ТАТБИҚ ЭТИШ БОРАСИДА ЧОРА-ТАДБИРЛАР РЕЖАСИ ҲАМ ИШЛАБ ЧИҚИЛЯПТИ.

Қарор билан Қорақалпоғистон Респуб-ликаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳрида 2024 йилда аҳоли томорқа ер участкаларида баҳор-ги, тақририй ва тўқсонбости усулида экинлар экиш, жумладан, 252 минг гектар майдонга уч марта ҳосил олишни назарда тутувчи қишлоқ хўжалиги экинларини жойлаштириш ва маҳ-сулот етиштириш прогноз-кўрсаткичлари тас-диқлангани ҳам донишмад халқимизнинг “Сен ерни ер қилсанг, ер сени шер қилади”, “Ерга қарасанг боғ бўлар, кўнгли очилди чоғ бўлар” сингари нақллари замиридаги улкан фалса-фани ёдга солиши табиий.

Мухтасар қилиб айтганда, “Аҳоли хона-донларида саноат усулида маҳсулот ишлаб чиқаришни қўллаб-қувватлаш ҳамда томорқа ва деҳқон хўжаликларини янги захираларни ишга солишга доир чора-тадбирлар тўғриси-да”ги қарор мамлакатимизда мева-сабзавот етиштириш ва экспорт қилиш, қишлоқ хўжа-лигида кичик ишлаб чиқарувчиларни янада қўллаб-қувватлаш, экин ерларидан самарали фойдаланиш самарадорлигини ошириш асно-сида ер эгаларининг даромадларини кўпайти-риш орқали турмуш фаровонлигини яхшилаш-га хизмат қилади.

ДЕҲҚОНОБОД ЙЎЛЛАРИ ҚАЧОН РАВОН БЎЛАДИ?

О‘zLiDeP ВИЛОЯТ КЕНГАШИДАГИ ДЕПУТАТЛИК ГУРУҲИ АЪЗОЛАРИ БУ ҲАҚЛИ САВОЛГА МУТАСАДДИЛАР БИЛАН БИРГАЛИҚДА ЖАВОБ ИЗЛАШМОҚДА. ҲОЗИРЧА ЖЎЯЛИ ЖАВОБ ТОПИЛМАЯПТИ.

...Йўлга чиққан киши эсон-омон манзилга етиб олишни ният қилади. Отаналар фарзандлари сафарга отланганда оқ йўл тилаб дуо беришади. Азалдан шундай бўлиб келган. Эзгу анъана ҳозир ҳам ўзгармаган.

Янгиланаётган Ўзбекистонда ҳам кейинги саккиз йилнинг ичида бу борада талай ишлар амалга оширилди. Изчиллик касб этган яхлит жараён мобайнида йўл қурилиши соҳасини ривожлантириш, мавжуд йўлларни замон талабдари даражасида раванлашти-риш юзасидан бир қатор ислохотлар амалга оширилди.

Юртимиз йўлсозлари томонидан муҳта-шам кўприклар, йўл ўтказгичлар, пиёдалар учун ер ости ва усти йўллари бунёд этилаёт-гани аҳолига қулайлик яратиш, одамларнинг узоғини яқин, йўловчилар ҳамда ҳаракат хавфсизлигини таъминлашга хизмат қил-моқда. Бу борада Қашқадар вилоятида ҳам улкан ишлар амалга оширилгани эътиборга молик.

Лекин воҳанин ҳамма туманларида ҳам йўлларни таъмирлаш ва сақлаш бора-сидаги ишлар кўнглидагидек эмаслигига кўп бора гувоҳ бўляпмиз. Масалан, Деҳқонobod туманида яшовчи бир гуруҳ сайловчилар ви-лоят кенгашидаги О‘zLiDeP депутатлик гу-руҳига ҳудуддаги йўллар бутунлай яроқсиз ҳолга келиб қолганлиги, бу эса пиёдаю ҳай-довчиларга ҳам ноқулайлик туғдирибгина қолмасдан, йўл транспорт ҳодисалари со-дир этилишига сабабчи бўлаётганлиги ҳақи-да мурожаат этишди.

Депутатлик гуруҳи аъзолари партия фаоллари билан биргаликда туман йўллари-нинг ҳолатини кўздан кечиришди. Уларга ви-лоят автомобил йўллари бош бошқармаси бош мутахассиси Ойбек Элбоев, Қашқадарё йўллардан мунтазам фойдаланиш давлат муассасаси бошлиғи Нажмиддин Азимов, мазкур муассаса ҳаракат хавфсизлигини таъминлаш бош мутахассиси Илс Юсупов ҳамроҳлик қилишди.

Дастлабки манзил Гумбулоқ қишлоғи бўлди. “М-39” деб аталувчи “Тошкент-Тер-миз” йўлининг мазкур ҳудуддан ўтган қисми ниҳоятда ташмирталаб. Бу ерда бошланган қурилиш ишлари поёнига етказилмаганлиги боис йўлнинг бир томони банд, иккинчи тарафи эса паст бўлиб қолган. Мазкур йўл-нинг тумандаги “Новобод” МФЙ ҳудудидан ўтган қисми ҳам яроқсиз ҳолга келиб қол-ган.

Ҳартугул ишчи гуруҳининг боргани са-марасиз бўлгани йўқ. Йўлсозлар бундан ха-бар топишгани учунми, билмадик, йўллар-даги ўйдин чуқурларга шағал тўкиб, ямашга киришиб кетишди. Аммо бу вақтинчалик чо-ра неча кунга дош беришни уларнинг ўзла-ри биздан кўра яхши билишади.

Йўлсозларнинг таъкидлашича, “Ал-мати-Бишкент-Тошкент-Термиз” автомо-биль йўлининг 180 километрдан бошлаб 2006-2022 йилларда жами 33 километр-лик масофада таъмирланиб, фойдаланиш-га топширилган. Шунингдек, 147 км йўл-нинг 18 км цементбети қопламали, 80 км асфальт бетон қоринишмали ва 49 км қора қоринишмали қопламани ташкил этган. 2014 йилда мазкур автомобиль йўлининг 1265-1290, 1297-1315 км қисмларидаги қурилиш ишлари “Бекобод йўл саноат” корхонаси ва Ангрэн бурғулаш-портлатиш ишлари махсус бошқармасига юклатилган. Улар икки йил мобайнида йўлни таъмирлаш билан шуғулланишган. Тахминан 2016 йилга-ча йўл қурилиш ишларини бажара олма-ганликлари туфайли, объектлар улардан

олиб қўйилган. Ишда йўл қўйган хатола-ри учун “Бекобод йўл саноат” корхонаси раҳбарлари тегишли тартибда жазоланган ҳам. Аммо ишлар чалалигича қолиб кетган. 2016 йилдан буён чуқур, паст-баланд бу йўллар аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлиб келмоқда.

Савол жиддий қўйилмоқда энди: хўш, Деҳқонobod йўллари қачон таъмирланади?! Ҳозирча жўяли жавоб йўқ!

Деҳқонobod туман ҳокимлигида ишчи гуруҳи аъзолари ва халқ депутатлари туман кенгаши вакиллари иштирокида йўлларни ўрганиш масалалари таҳлилга бағишлан-ган йиғилиш бўлиб ўтди. Унда сўзга чиққан О‘zLiDeP фаоллари сўнгги йилларда йўл қу-рилиши борасида ҳайдовчи ва йўловчилар-нинг узоғини яқин қилиш, йўлларни халқаро меъёрлар даражасига келтириш ва йўл ҳа-ракати хавфсизлигини таъминлаш борасида ислохотлар амалга оширилаётганини таъки-длашди.

Афсуски, ушбу туман билан боғлиқ ишларни тушуниш мушкул. Депутатлар томонидан йўл қурилишига янгича ён-дашуварли жорий қилиб, сифатни оши-риш, соҳани рақамлаштириш ва хусу-сий секторни кенг жалб қилиш, сифатни текширадиган замонавий техникаларни бошқара оладиган малакали кадрларни шакллантириб, йўлларни мониторинг қи-лишининг автоматлаштирилган тизимини жорий этиш борасида амалий тақлифлар билдирилди.

– Деҳқонobod туманининг Кичик Ўра дарёси бўйидаги “Чамбин” МФЙда яшай-ман, – дейди халқ депутатлари Деҳқонobod туман кенгаши депутати Ғофур Валиев. – Бу ердаги Усмон Юсупов, Белибойли ва Боғ-чорбоғ қишлоқлари ҳудудида 12 та маҳалла бор. “Деҳқонobod – Боғчорбоғ” автомобиль йўлининг 0-54 км оралиги машина ва йўлов-чилар юришига жиддий халақит қилмоқда. Баҳор ойларида сел йўлларни ювиб кетиб, одамлар жуда қийналиб қолишади. Шу ҳу-дудда яшовчи аҳолининг 70 км йўлни таъ-мирлаб берилишини сўраб, борманг, ёзма-ган жойи қолмади. Мутасаддилар келади, кўради, бир дунё ваъдалар ҳам беришади. Аммо ҳеч қандай амалий ўзгариш бўлма-япти. Аслида йўллар йўловчига азоб эмас, маданий ҳордиқ бағишлаши зарур. Деҳқо-нободда ҳозирча бунинг акси бўляпти.

Ғофур Илсоевнинг айтишича, чек-ка-чекка қишлоқларда ҳам ижтимоий ин-фратузилмаларни ривожлантириш бо-расида кўплаб хайри ишлар қилинапти. Айниқса, кўп йиллар ўнқир-чўнқир бўлиб, аҳолининг ҳақли эътирозига сабаб бўлиб кел-лаётган ички йўллар ҳам таъмирланаётгани аҳолини мамнун этмоқда. Аммо йўлсозлар Бойкўрғон-Гумбулоқ йўналишидаги автомо-биллар ҳаракатлинишига халақит қилаётган, баҳорги тошқинлар натижасида яроқсиз бў-либ қолган 8 километр йўлни таъмирлашни эса ҳаёларига ҳам келтиришмаяпти.

Президентимизнинг 2023 йил 10 ок-тябрдаги “Йўл хўжалиги соҳасини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғри-сида”ги қароридан М-39 “Тошкент-Термиз” автомобиль йўлининг 1255-1315 км (жами 60 км) қисмини қайта реконструкция қилиш лойиҳаси 2024-2027 йилларда “Ислом та-раққиёт” банки ва ОПЕК халқаро тараққи-ёт жамғармаси маблағи ҳисобидан амалга оширилиши белгиланган.

Ишқилиб, бу сафар ҳам йирик лойиҳа нафси ҳақалак отган қаллобларга юклатил-масин-да, акс ҳолда халқаро аҳамията эга бу катта трассадан ўтиб-қайтаётган ҳайдов-чию йўловчиларнинг дардларига ҳали-вери дармон топилмайди...

ИНСОН ҚАДРИ ВА ИЖТИМОЙ ҲИМОЯ

О'zLiDeP ЎЗ САЙЛОВОЛДИ ДАСТУРИДАГИ ТЕГИШЛИ ВАЗИФАЛАРНИ БАЖАРИШ ОРҚАЛИ МАЗКУР ТУШУНЧАЛАР ЧАМБАРЧАС БОҒЛИҚЛИГИНИ АМАЛДА ИСБОТЛАМОҚДА

ИҚТИСОДИЙ ЭРКИНЛИК – ИЖТИМОЙ АДОЛАТ МЕЗОНИ

Бундан қарийб беш йил муқаддам – Олий Мажлис Қонунчилик палатаси ва маҳаллий кенгашларга сайлов арафасида партияимиз бошқа қадриятлар қаторида адолатчилик, бағрикенглик ва имкониятлар тенглигини ҳам ўз дастуриламали сифатида эълон қилган эди. Яъни, ҳар бир инсон учун ижтимоий тенглик ва адолат принциплари асосида муносиб яшаш шароитларини яратиб бериш стратегик мақсадларимиздан биридир. Сайловолди дастуриимизнинг тўртдан бир қисмини айнан ижтимоий соҳа – бандлик, тиббиёт, таълим, ҳудудларни ривожлантириш масалалари, аёллар, кексалар, ёшларни қўллаб-қувватлаш, ногиронларга ғамхўрлик кўрсатишга доир вазифалар ташкил қилиши ҳам мазкур йўналишга қанчалик катта эътибор қаратаётганимиздан далolat беради.

Қайд этиш керакки, ҳеч бир давлат ижтимоий ҳимоя тизимини самарали йўлга қўйишга тез ва осон эришмаган. Чунки бу йўналиш, аввало, жамиятдаги муҳит, мураккаб муносабатлар такомиллаштирилиши, тегишли ташкилотлар фаолияти мувофиқлаштирилиши ва бошқа талай саъй-ҳаракатларни тақозо этади.

2023 йилнинг 30 апрелида халқимизнинг хоҳиш-иродасини ифода этган, илк мартаба умумхалқ референдуми орқали қабул қилинган янги таҳрирдаги Ўзбекистон Республикаси Конституциясида давлатнинг ижтимоий мажбуриятларига доир нормалар 3 баробарга ошганлигини кўришимиз мумкин. Ушбу муҳим ҳужжатни ишлаб чиқишда фракция аъзоларининг ҳам алоҳида фаоллик кўрсатганикларини эътибор эйтиш жоиз.

Конституцияимизда меҳнатга лаёқатсиз ва ёлғиз кексалар, ногиронлиги бўлган шахслар ҳамда аҳолининг ижтимоий жиҳатдан эҳтиёжманд бошқа тоифаларининг ҳуқуқлари давлат ҳимоясида бўлишининг белгиланганлиги мазкур соҳани ягона ёндашув асосида ислоҳ қилиш зарурлигини кўрсатди.

Шундан келиб чиқиб, партияимиз ижтимоий кафолатлар ва шахсий жавобгарлик ғоялари бириктувига асосланган, принципал жиҳатдан янги ижтимоий сиёсатнинг либерал моделини изчилик билан ҳаётга жорий этиш ғоясини илгари сурди. Бундай модель, жумладан, аҳолининг муҳтож қатламларига манзилли ижтимоий ёрдам жорий қилиниши, ижтимоий дастурлар амалга оширилиши, аҳолининг бандлиги, ижтимоий соҳа тармоқларининг қўллаб-қувватланиши, жамиятда ижтимоий низоларнинг олди олинишини таъминловчи самарали ва таъсирчан тизимнинг шаклланиши кўзда тутилди.

Фуқаролар таълим, тиббиёт, маданият, иқтисодий имкониятлар каби базавий ижтимоий кафолатлардан фойдаланиш имкониятига эга бўлиши зарур. Айни пайтда иқтисодий эркинлик ва эркин рақобат жамиятда ижтимоий адолат ва фуқаролик ҳамжиҳатлиги принципларининг амалга оширилишига кўмаклашади.

Юқорида тилга олинганидек, О'zLiDeP мазкур йўналиш бўйича ўз олдига кўллаб, катта-кичик вазифаларни қўйган. Ўтган даврда уларнинг аксарияти амалга ошди. Барча вазифалар ижроси хусусида батафсил сўз юритишнинг имкони йўқ. Шу боис бир неча мақсад ва уларнинг бажарилишига тўхталамиз.

МУНОСИБ ИШ ҲАМДА АҲОЛИНИ ТАДБИРКОРЛИККА ЖАЛБ ҚИЛИШ

Партияимиз ўз сайловолди дастурида иш ўринлари захирасини яратиш, фуқаролар, жумладан, хотин-қизлар, ногирон шахслар ҳамда аҳолининг ижтимоий ёрдамга муҳтож бошқа тоифалари, энг аввало, ёшларни ишга жойлаштиришда янги усуллардан фойдаланиш, уларни тадбиркорлик фаолиятига жалб қилиш вазифалари ҳам белгиланган. Реал иш ҳақининг барқарор ўсишига кўмаклашувчи солиқ сиёсати олиб борилишига эришишни ҳам партияимизимизга олганди.

Авало шуни айтиш зарурки, ўтган йилларда Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги фракцияимиз ҳам мазкур йўналишда самарали иш юритди. Парламентдаги вакилларимиз қонун лойиҳаларини улар қабул қилинишининг барча босқичларида партияимиз сайловолди дастуридаги вазифалар мазмун-моҳияти ва электорат манфаатларига мувофиқлиги, жамият ва давлат манфаатлари мутаносиблиги етарли даражада ифода этилганлиги нуқтаи назардан атрофлича кўриб чиқди.

2020 йил 20 октябрда "Аҳоли бандлиги тўғрисида"ги қонун эълон қилинди. Ушбу ҳужжат ортидан аҳолини иш билан таъминлашга оид кўллаб вазифалар қонун даражасида белгиланди. Хусусан, аҳоли бандлигини рағбатлантириш ва тадбиркорликка жалб этиш учун субсидия, грант ва кредитлар ажратиш, ҳар йили иш ўринларини ташкил этишга доир давлат буюртмасини шакллантириш, иш қидираётган шахсларни маҳаллий меҳнат органлари томонидан рўйхатга олиш ва ҳисобдан чиқариш тартибини йўлга қўйиш шулар жумласидандир.

Президентимизнинг 2021 йил 28 апрелдаги "2021 йилда янги иш ўринларини ташкил этиш ва аҳоли бандлигига кўмаклашиш бўйича давлат дастури тўғрисида"ги қарори ижтимоий соҳага доир аниқ режалар ҳаётга татбиқ қилинишига ҳуқуқий асос яратди. Жумладан, ҳужжатга кўра Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлигининг туман (шаҳар)

аҳоли бандлигига кўмаклашиш марказлари ҳузурда фаолият юритаётган вақтинча бир марталик иш билан таъминлаш бюрolari кунлик меҳнат марказлари сифатида қайта ташкил этилди.

Шунингдек, аҳолига ижтимоий хизматлар кўрсатишни сифат жиҳатдан янги босқичга олиб чиқиш, ногиронлиги бўлган шахсларнинг жамиятга ижтимоий мослашуви учун кенг имкониятлар яратиш ҳамда етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни жойлаштиришнинг оилавий ва бошқа муқобил шакллари давлат томонидан янада қўллаб-қувватлаш мақсадида 2022 йил 29 апрелда давлатимиз раҳбарининг "Ижтимоий ҳимояга ва ёрдамга муҳтож аҳоли қатламларини моддий қўллаб-қувватлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинди. Унга мувофиқ 2022 йил 1 июндан "Ишга марҳамат" мономарказларида инклюзив таълим асосида касб-ҳунарга ўқитилаётган ногиронлиги бўлган шахсларга ногиронлик нафақаси билан бир вақтда БҲМнинг 2 баравари миқдорда ҳар ойлик стипендия ҳам тўланади.

2022 йил 28 октябрда имзоланган янги таҳрирдаги Меҳнат кодексига иш бевуричлар ва ҳодимлар ўртасидаги муносабатларни халқаро стандартлар, халқаро ҳуқуқ нормаларига, жумладан, Ўзбекистон Республикаси томонидан ратификация қилинган халқаро шартномаларга мослаштирилди.

Шунингдек, кодексда бозор иқтисодиёти талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳодимлар ва иш бевуричлар манфаатларининг мувозанатини таъминлаш, уларнинг ижтимоий ҳамкорликка жалб қилиниши ва томонларнинг меҳнатнинг натижадорлигига қизиқишларини рағбатлантиришга эътибор қаратилган.

О'zLiDeP фракция аъзолари мазкур кодексни маромига етказишда электорат манфаатларини кўзлаган ҳолда бир қатор таклифлар илгари сурган ҳолда ташаббус кўрсатдилар.

2022 йили фракцияимиз ташаббуси билан Солиқ кодексига солиқ юкни қисқартириш ва солиқ маъмуриятчилигини такомиллаштириш борасидаги бир қанча янги нормалар киритилганини ҳам таъкидлаш ўринли.

ЎТГАН ЙИЛНИНГ ЭНГ ЙИРИК НАТИЖАЛАРИНИ БИЛАМИЗМИ?

Кейинги йилларда ижтимоий ҳимоя масаласига янги ёндашувлар туфайли иш ўринлари улускиз кўпайиб борди. Хусусан, 2023 йилда мамлакатимизда жами 5 млн дан зиёд иш ўрни яратилди. Муфассалроқ рақамлар воситасида баён этасак, хизматлар ва тадбиркорликни ривожлантириш орқали 2 млн 421,5 минг, шундан, савдо ва сервисда 1 млн 289 минг, микролояҳалар ва микромарказлар ташкил этиш ҳисобида 151,2 минг, қасаначилик ва вақтинчалик ишларда банд қилиш ҳисобида 106,2 минг, ҳунармандчиликда 58,5 минг, легаллаштириш ва бўш иш ўринларини тўлдирish ҳисобида 703,4 минг, туризм соҳасида хизматларни ривожлантириш ҳисобида 113,2 минг нафар юртдошимиз банд қилинди.

Хусусий сектор вакиллари билан ҳамкорлик кучайтирилиб, 180,4 минг фуқаро тадбиркорлик субъектлари ва бошқа нодавлат ташкилотларига, 110,2 минг нафар давлат секторидagi ташкилотларга ишга жойлаштирилган.

Шунингдек, ижтимоий муҳофазага муҳтож ва иш топишда қийналаётган шахсларни ишга жойлаштириш учун банд қилиб қўйилган иш ўринларига 2023 йилда 47,8 минг нафар эҳтиёжманд фуқароларни ишга жойлаштиришга кўмаклашилган.

Ўтган йили 15 минг нафар ногирон шахслар бандлигига кўмаклашиш бўйича алоҳида дастур ишлаб чиқилиб, январь-октябрь ойларида 14,7 минг фуқаро бандлигига кўмаклашилган.

Тадбиркорликни бошлаш истагида бўлган фуқароларга тез ва юқори даромад топиш имконини берадиган

бизнес лойиҳаларни тақдим этиб борилиши кредит ажратишда ижобий сифат ўзгаришларига олиб келди. Хусусан, 2022 йили ажратилган кредитларнинг қарийб 50 фоизи қишлоқ хўжалиги соҳасига, 32 фоизи хизмат кўрсатиш ва кичик ишлаб чиқариш йўналишида ажратилган бўлса, 2023 йилда бу кўрсаткич тегишлича 22 фоиз ва 62 фоизни ташкил этди.

Ўтган йил мобайнида Аҳолини тадбиркорликка жалб қилиш жамғармаси маблағлари ҳисобидан 2023 йилда асбоб-ускуна, меҳнат қуролларини харид қилиш учун (7 млн сўмгача, хотин-қизларга 10 млн сўмгача) 192,9 млрд сўм берилди. Шунинг баробарида Оила ва хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш давлат мақсадили жамғармаси ҳисобидан хотин-қизларни касбга ўргатиш ва бандлигини таъминлашга кўмаклашадиган нодавлат нотижорат ташкилотларга грант маблағлари ажратилиши учун 9,7 млрд сўм йўналтирилган. Бундан ташқари, Президентимизнинг 2023 йил 12 июндаги "Қамбағалликни қисқартиришда тадбиркорлик субъектлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик ўрнатишга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида"ги фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг 2023 йил 7 июлдаги "20 минг тадбиркор – 500 минг малакали муҳассис" дастурини амалга ошириш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарорига асосан мазкур дастурни амалга ошириш тизими яратилди.

Берилаётган солиқ имтиёзлари (мол-мулк ва ер солиғи тўлашдан озод этиш, ишчи-хизматчилардан олинадиган даромад солиғи қайтариб берилиши, ижтимоий солиқ икки баробар камайтирилиши, ҚҚС бир кунда қайтариб берилиши ҳамда солиқларни бир йилгача бўлиб-бўлиб тўлаш имконияти) дастурда қатнашаётган тадбиркорлар фойдасига 1 трлн сўм тежовли қолишига имкон берди.

Дастурда иштирок этиш истагини билдирган 5 минг 637 нафар салоҳиятли тадбиркор билан шартнома тузилди. Бу эса 353,9 минг фуқаро бандлигини таъминлашга замин ҳозирлайди.

ЖАМОАТЧИЛИК НАЗОРАТИ ҲАМДА ҲОС КЎЗГУДИР

Эътиборлиси, ўтган даврда давлат ва хўжалик бошқаруви органлари фаолияти устидан самарали парламент ҳамда депутатлик назорати олиб борилди. Вазирликлар ва давлат қўмиталарининг ижтимоий соҳага бевосита ёки бевосита алоқадор бўлган масалалар юзасидан ахборотлари фракция мажлисларида мунтазам эшитилди.

Фракция ташаббуси билан қонунларнинг, турли соҳаларга оид давлат дастурларининг ижроси, шунингдек, ҳудудлардаги ўрганишлар довомида аниқланган тизимли камчилик ва муаммоларни ҳал этишга қаратилган ўнлаб парламент эшитувлари, "ҳуқумат соат"лари ўтказилди, шунингдек, мансабдор шахсларга парламент сўровлари юборилди. Хусусан, Қамбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигининг республика бандлик дастури ижроси ва ҳудудларда аҳоли бандлигини таъминлаш борасидаги ахборотлари доимий равишда тингланмоқда.

Фракцияимиз аъзоларининг 2020-2024 йилларда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларининг мансабдор шахсларига турли ижтимоий-иқтисодий масалалар ҳал қилиниши ёки асосланган тушунтириш берилиши сўралган жами 695 та депутат сўрови юборганликларини ҳам алоҳида қайд этиш жоиз.

Қарийб беш йил мобайнида фракция ҳамда партияимизга фуқаролардан телефон, ижтимоий тармоқ орқали ҳамда учрашувларда оғзаки тарзда 100 мингдан зиёд муурожаат бўлган. Албатта, улар орасида ижтимоий соҳага оидлари ҳам бор. Ариза ва шикоятларнинг деярли 70 фоизи мутасадди ташкилотларга юбориш, депутатлик сўрови йўллаш орқали ижобий ҳал қилинган.

Биргина мисол: 2021 йили "Қишлоққурилишбанк"нинг Андижон шаҳридаги бўлими фазначиси 3. Отажоновна партияди вакиллари аралашувидан кейин ишга қайта тикланди.

ПАРТИЯВИЙ ЛОЙИҲАЛАР ЭЗГУ МАҚСАДЛАРГА ЕТАКЛАЙДИ

Ўтган даврда фракциянинг партия билан ўзаро алоқалари янада мустаҳкамланди. Ижтимоий йўналишдаги муаммо ва камчиликларни ҳамкорликда ҳал этиш борасидаги ишлар изчил давом эттирилди. Жумладан, фракция ва партия ҳамкорлигида ишсизликка барҳам бериш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлашга қаратилган талай лойиҳа амалга оширилди.

О'zLiDeP аёлларнинг иқтисодиётга қанчалик жалб этилганлигига ҳам алоҳида эътибор қаратмоқда. Чунки бу уларнинг иш билан таъминланганлик даражасига таъсир қилади. Хотин-қизларнинг тадбиркорлик билан шуғулланиши ёки бирор идорада ишлаши пировардида гендер тенглик масаласига бориб тақалади. Шу боис партия гендер тенглик борасидаги саъй-ҳаракатлари аҳоли бандлигини оширишга ҳам хизмат қилади, деган қатъий фикрда.

Партия аёллар тадбиркорлигини, фермер ва деҳқон хўжалиқларини ривожлантириш, фермер ва тадбиркор аёлларнинг ҳуқуқий, иқтисодий ва сиёсий саводхонлигини оширишга қаратилган "Бунёдкор аёллар" лойиҳасини бир неча йилдан буюн амалга ошириб келаяпти. 2023 йил мисолида оладиган бўлса, лойиҳа доирасида хотин-қизларнинг таълим олиши ва касбий кўникмалар ўзлаштириши, муносиб иш топишларига ҳам томонлама кўмаклашиш, тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, иқтидорли ёш хотин-қизларни аниқлаш ва уларнинг қобилиятини тўғри йўналтиришга қаратилган 633 та тадбир ташкил этилиб, 4 минг 424 нафар хотин-қизга тижорат банкларидан 5 млрд 675 млн сўм миқдордаги кредит олинишига кўмаклашилди ва натижада 2 мингта яқин янги иш ўринлари яратилди.

Аҳоли томорқаларидан самарали фойдаланиш, маҳалларни аниқ маҳсулот турига ихтисослаштириш ва тажрибали томорқачи аёллар билан ҳамкорликда маҳорат дарсларини ташкиллаштириш борасидаги ишлар ҳам эътиборга молик. "Намунали томорқачи аёл – фаровонлик бунёдкори!" лойиҳаси доирасида туманларда 314 та маҳорат дарслари ташкил этилиб, уларда 5 минг 575 нафар опа-сингилларимиз иштирок этди.

Партияимиз "Аёллар қаноти" кўп йиллардан буюн ўтказаятган "Ишбилармон аёл" кўрик-танлови ҳам кичик бизнес ва хусусий сектор ривожига тадбиркор ва фермер хотин-қизларнинг фаол иштирокини таъминлашга хизмат қилмоқда. Танловнинг ўтган йилги ҳудудий ва республика босқичларида 2 мингдан ортиқ аёл қатнашди.

О'zLiDeP хусусий секторда ёш тадбиркорлар улушини оширишга алоҳида аҳамият қаратмоқда. Ўзбекистон тадбиркорлик ва фермерлиги қўллаб-қувватлаш маркази билан ҳамкорликда "Хотин-қизлар ва ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш" лойиҳаси муваффақиятли олиб бориляпти. Лойиҳа доирасида ҳудудларда 730 дан зиёд қисқа ўқув семинарлар ва маҳорат машғулотлари ташкил этилиб, жами 250 мингдан ортиқ ёш ва хотин-қиз қамраб олинди.

Шунингдек, партиянинг "Ёшлар қаноти" келажакимиз эгаларининг тадбиркорликка қизиқишини оширишга қаратилган "Ёш тадбиркорлар лигаси", "Диплом билан бизнесга", "Менинг ғоям", "Тадбиркорликка илк қадам", маҳаллардаги уюлмаган ёшлар учун эса "Ёш тадбиркор" каби лойиҳаларни ҳаётга татбиқ этмоқда. Мазкур лойиҳаларда 390 мингдан зиёд йигит-қиз қатнашяпти.

Ёшларни замонавий касблар, ахборот технологиялари ва хорижий тилларга ўқитишга йўналтирилган "Келажак касблари" лойиҳаси ҳам яхши самара бермоқда. Ўтган йили лойиҳанинг иккинчи мавсумида иштирок этиш учун жами 16 минг 142 нафар ёшдан ариза келиб тушган. Бугунги кунда 5 минг 848 нафар йигит-қиз ўқув марказларида таҳсил олмақда.

Партия келгусида бу йўналишдаги ишлар қўламини янада кенгайтиради. Хусусан, ҳамкор ташкилотлар билан ҳар бир вилоятда "Ёшлар ижтимоий-иқтисодий маркази"ни барпо қилиш бўйича қатор режалар белгиланган. Унга кўра ушбу марказда лойиҳа офислари жойлаштирилиб, ёшлар ғояларини тайёр бизнесга айлантиришларига кўмаклашилади.

Коллеж, техникумларда ёшларимизнинг IT, туризм-сервис, агротехнологиялар каби йўналишларда ўқиши бепул бўлиши, ўз бизнесини ижарага олинган бинода бошлаётган ёшларимизга бир йиллик ижара харажати-нинг ярми қоплаб берилиши кучли рағбат беради, деган фикрдаимиз.

Хулоса сифатида шуни айтиш керакки, О'zLiDeP ижтимоий ҳимоя борасидаги сиёсатни жамиятда барқарорлик ва адолатни таъминлашнинг муҳим шарт, деб ҳисоблайди. Ўз навбатида, ижтимоий тафовутларни камайтириш ва самарали ижтимоий сиёсатнинг мазмун-моҳиятини инсон қадрини тушуночаси белгилайди. Мамлакатимизда инсон қадрини ва ижтимоий муҳофаза тушунчалари чамбарчас боғлиқдир.

Мавлуда ХЎЖАЕВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг Меҳнат ва ижтимоий масалалар қўмитаси раиси,
О'zLiDeP фракцияси аъзоси

Беҳзод ИСРОИЛОВ,
О'zLiDeP Сиёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси мафқуравий ишлар бўлими ходими

/// ХУДУДЛАРДАН ХАБАРЛАР

“БУХОРО ДОРИ-ДАРМОН” МЧЖДА ИШЛАР ЧАККИМАС

Мазкур МЧЖ ҳузуридаги O'zLiDeP куйи бўғини 2020 йилда ташкил этилган. Муассаса шаҳар ва туманлардаги 125 та ижтимоий до-рихонага сифатли хизмат кўрсатмоқда. 2 500 турдаги дори-дармон жойларга вақтида етказилмоқда, шу кунгача бирор-бир узилиш ёки камчилиқка йўл қўйилгани йўқ.

Қолаверса, вилоятга сифатсиз дори-дармонларнинг кириб келишига чек қўйилгани ҳам айрим ноҳуш ҳолатларнинг олдини олиш имконини берапти. Бу ютуқларда БПТдаги салкам 20 нафар ходимнинг ҳам нуносиб ҳис-саси бор. Улар ўз вазифаларини сидқидилдан бажариш билан бирга аҳоли ўртасида партия-вий тарғибот-ташвиқот ишларини ҳам олиб боришмоқда.

Ҳисобот сайлов йиғилишида ўтган давр мобайнида бажарилган ишлар билан бирга БПТнинг “Ўзбекистон-2030” стратегиясини “Ёшлар ва бизнесни қўллаб-қувватлаш йи-лида” амалга ошириш бўйича галдаги ва-зифалари бўйича атрафлича сўз юритилди. O'zLiDeP Бухоро шаҳар кенгаши раиси би-ринчи ўринбосари-аппарат раҳбари Рус-

лан Загреддинов БПТ аъзолари сафини кенгайтириш, соҳада тadbиркорлик билан шуғулланаётган малакали ходимларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, маҳаллий кенгаш депутатлари билан ҳамкорликни кучайтириш, фармацевтика соҳасини ривож-лантиришга қаратилган муҳим ҳужжатлар ижросини ҳудудда таъминлашга нуносиб ҳисса қўшиш юзасидан ўз фикр-мулоҳазала-рини баён этди.

Йиғилишда ташкилий масала кўриб чиқилди. Ушбу куйи бўғин фаолияти иж-обий баҳоланди. Унинг етакчилигига сиё-сий дунёқараши кенг, партиянинг дасту-рий ғоя ва мақсадларини тўғри тушунган, маслақдошларини ўз ортидан эргаштира биладиган олий маълумотли етук мута-хассис Зокир Бозоров яқдиллик билан сайланди.

Шунингдек, вилоятнинг Жондор тумани-даги 75 та БПТдан ҳозиргача 32 та куйи бўғин-да шундай тadbирлар бўлиб ўтди. Айниқса тажрибали тadbиркор Хушвақт Жўраева раҳ-барлик қилиб келаётган “Жўраева Хушвақт” МЧЖ ҳузуридаги 30 нафар O'zLiDeP аъзосини биллаштирган куйи бўғиндаги фаолияти кўпчи-ликда катта таассурот қолдирди.

Шофиркон тумани марказида фаолият олиб бораётган “Дилрабо чеварлари” хусусий корхонасига O'zLiDeP фаоли Дилрабо Намозо-ва раҳбарлик қилади. Жамоада 55 нафар пар-тия аъзоси фаолият юритмоқда. Номдор кор-хона қошидаги БПТ ҳисобот-йиғилишида ҳам жорий йил режалари тасдиқланиб, етакчили-ка Саёҳат Аҳадова қайта сайланди.

O'zLiDeP Бухоро вилоят кенгаши матбуот хизмати

“ЎЗБЕКИСТОНДА ИШЛАБ ЧИҚАРИЛГАН”

“Ургут” эркин иқтисодий зонаси ана шундай миллий ёрлик остидаги маҳсулотлар билан хориж бозорларини забт этмоқда

/// ИСТОХОТ ВА САМАРА

Тadbиркорлик учун қулай шароитдан мўҳим ва фойдали имконият бўлмайди. “Ургут” эркин иқтисодий зонаси бу борада мақтаса арзирли етакчи макон. 1 579,1 гектарлик ушбу ҳудуддан манзил топган ишбилармонлар барча қулайлик ва имтиёزلардан фойдаланиб келаётганидан хурсанд.

Саноат зонасида битта саноатчи учун нима керак бўлса барчаси давлат томони-дан таъминлаб берилди. Йўл, газ, электр энергияси, сув борасида барча шароитлар мавжуд. Ер, сув, мол-мулк солиғидан имти-ёزلар тadbиркорларнинг ҳимоя одимлаши-га, халқ қорига ярашига далда бўлаётир. Натижа, яъни амалий ишлар салмоғи ҳам шунга монанд – ҳар йили истиқболли лойи-ҳалар ҳаётга татбиқ этилмоқда, янги иш ўринлари яратилмоқда, маҳсулот экспорти ортиб бормоқда.

иситгич ва чиқиндиларни қайта ишлаш ускунаси ҳамда қаттиқ чиқиндилар учун контейнерлар ишлаб чиқараётир.

Бир сўз билан айтганда, иқтисодий зонадаги корхоналар 2023 йилда 86,9 млн АҚШ доллари қийматдаги маҳсулот экспорт қилишга эришишди. Бунда енгил саноат, чарм пойабзал, қурилиш материаллари, меза-сабза-вотларни қайта ишлаш ва озиқ-овқат, кимё, электротехника, фармацевтика саноати маҳсулотлари етакчилик қил-моқда.

Мутахассисларнинг изоҳ бериш-ларича, саноат зонасида узоқни кўзлаб режалаштирилган лойиҳалар кўп. Бирги-на жорий йилнинг январь ойи давомида 1 172,8 млн долларлик 161 та лойиҳа устида иш олиб борилмоқда. Агар ушбу мақсадлар ҳам амалга осса, 11 875 нафар йигит-қиз муқим иш ўрнига эга бўлади.

Эътироф этиш жоизки, “Ургут” ЭИЗ 2017 йилда Президентимизнинг тегишли фармони асосида ташкил этилган эди. Утган давр мобайнида режаланган лой-

– Ўтган йили иқтисодий зонамиз им-кониятларидан фойдаланган ҳолда фаоли-ят юритаётган корхоналар томонидан шах-сий ва банк маблағлари асосида 141,3 млн доллар ўзлаштирилиб, жами қиймати 227,3 млн долларлик 12 та лойиҳа ишга туширил-ди ва 748 та янги иш ўрни яратилди, – дей-ди “Ургут” ЭИЗ директори ўринбосари Гаффор Мадаров. – Янги лойиҳаларнинг ранг-баранглиги ҳам эътиборлидир. Айти-лик, Нуробод тумани Сазагон массивидаги россиялик ишбилармонлар билан ҳамкор-ликда фаолият юритаётган “SCHELKOVO AGRONIM-O'ZBEKISTON” қўшма кор-хонасида ўсимликларни ҳимоялаш кимёвий воситалари ишлаб чиқарилаётган бўлса, Ургут тумани Сариқтепа ҳудудидаги тadbиркорлар халқимиз учун ҳамёнбоп, за-монавий маиший техника воситаларини тайёрлаб, нафақат ички бозорни эгалла-ши, балки қўшни давлатларга ҳам экспорт қилишни бошлашди. Шу тумanning Урамас массивидаги ишбилармонлардан бири 1,6 млн доллар қийматидаги лойиҳа асосида

иҳаларнинг 86 таси ишга туширилиб, ол-ти ярим мингга яқин иш ўрни таъминлан-ди. Жорий йилда уларнинг сафига яна ўндан зиёд лойиҳа қўшилади. Ҳозирда мазкур саноат ҳудудида фаолият юри-таётган тadbиркорлар 30 дан зиёд дав-лат – МДХ мамлакатлари, АҚШ, Саудия Арабистонига ўз маҳсулотларини экс-порт қилишяпти.

Ҳозирги кунда хорижда яшайдиган бир ватандошим яқинда қизиқ бир гапни айтиб қолди: “Ишонасизми, катта-катта супер-маркетларга кириб, бирор маҳсулот харид қилаётганимда “Ўзбекистонда ишлаб чиқ-арилган” деб ёзилган ёрлиқни кўрсан, фахр-ланиб кетаман ва ўша онларда она Ватаним нафасини туйгандек бўламан”. Дарҳақиқат, чет давлатлар бозорларини эгаллаётган юртимиз товарлари мамлакат микёсида тadbиркорларга кўмак берилаётганининг амалдаги исботидир аслида.

Муҳаббат РАВШАНОВА,
“XXI asr” мухбири

САРҲИСОБ ҚОНИҚАРЛИ

Пойтахтимизнинг Шайхонтоҳур тумани “Белтепа” МФЙ қошида ташкил этилган БПТ сарҳисоб йиғилиши-да йиллик фаолият таҳлил этилиб, партия фаолларининг маҳаллада олиб борган хайрли ишлари, жумладан, фуқа-ролар муружаатларини ўрганиш, оилаларни мустаҳкам-лаш ва тadbиркорликни қўллаб-қувватлаш билан боғлиқ саёй-ҳаракатлари атрафлича таҳлил қилинди. Жорий йилнинг устувор вазифалари белгилаб олинди.

ЯНГИ БПТ ОЧИЛДИ

O'zLiDeP Чилонзор туман кенгаши вакиллари туман-даги “Solar Nature” масъулияти чекланган жамияти аъзо-лари ўртасида партиянинг дастурий мақсад ва вазифа-ларини тарғиб қилишди. Ва тadbир ниҳоясида мазкур жамият ходимларидан айриларига партияга аъзолик гу-воҳномаси тантанали равишда топширилди ва янги бош-ланғич партия ташкилоти очилгани эълон қилинди.

БПТ йиғилишлари пойтахтнинг бошқа ҳудудларида ҳам уюшқоқлик билан давом этмоқда.

O'zLiDeP Тошкент шаҳар кенгаши матбуот хизмати

ЭРТАМИЗ ЭГАЛАРИСИЗ!

Партия Тошкент ви-лоят кенгаши ёшлар ва бизнес тузилмалар би-лан ишлаш бўлими ҳамда Муҳаммад Ал-Хоразмий номидаги Тошкент ах-борот технологиялари университети Нурафшон

Зухро МИРЗОҲАМДАМОВА,
O'zLiDeP Тошкент вилоят кенгаши бўлим мудири

МУАММОЛАРГА ЕЧИМ БОР

O'zLiDeP Навоий шаҳар кенгаши депутатлик гуруҳи аъзолари вилоят Мак-табгача ва мактаб таълими, Соғлиқни сақлаш бошқармаси, “Инсон” ижтимоий хизматлар маркази масъуллари ҳамда ота-оналардан иборат ишчи гуруҳи ҳу-дуддаги 16-сонли кўп тармоқли ихтисослаштирилган мактабгача таълим ташки-лотининг муаммоларини ўрганди. Аввало, яратиб берилган шароитлардан уну-мли фойдаланиш, қолаверса, алоҳида таълимга эҳтиёжи мавжуд бўлган болалар учун ўқув ва бошланғич таянч коррекцион синфлар ташкил этиш ва яна бошқа учраётган камчиликлар бўйича таклиф-мулоҳазалар атрафлича кўриб чиқи-лиши маълум қилинди.

O'zLiDeP Навоий вилоят кенгаши матбуот хизмати

Ўзбекистон Либерал-демократик партияси Сиёсий Кенгаши Ижроия қўмитаси ташаббуси билан ташкил этилган ишчи гуруҳларнинг жойлардаги ўрганишлари қизгин давом этмоқда. Расмийликдан холи тарзда уюштирилаётган тadbирларда асосий эътибор кун тартибидagi масалаларнинг танқидий таҳлили ва мавжуд муаммоларни бартараф этиш бўйича ишлаб чиқарилаётган таклифларнинг истиқболлига қаратилаётир.

ЁШЛАР САНОАТ ВА ТАДБИРКОРЛИК ЗОНАЛАРИ МУАММОЛАР ЕЧИМИГА ОИД ТАКЛИФЛАР

Халқ депутатлари Навоий вилоят ҳамда туман (шаҳар) кенгашларидаги O'zLiDeP депутатлик гуруҳи аъзоларидан иборат таркибда тузилган жамоатчилик комиссияси томо-нидан ҳудуддаги ёшлар саноат ва тadbиркорлик зонала-рининг бугунги фаолияти атрафлича ўрганилди. Ишбилар-монлар билан мулоқотлар жараёнида қўлга киритилаётган ютуқлар билан бирга мавжуд камчиликлар юзасидан ҳам фикр алмашилди.

Президентимизнинг 2021 йил 21 апрелдаги “Ёшлар са-ноат ва тadbиркорлик зоналари фаолиятини ташкил этиш ҳамда ёшларнинг тadbиркорликка оид ташаббусларини қўллаб-қувватлаш чора-тadbирлари тўғрисида”ги қаро-рида эркин иқтисодий зоналар бўйича мавжуд тажриба асосида ҳудудларда ёшлар кичик саноат зоналари ташкил этилиши, бу саноат зоналарида ўсиб келаётган авлод ва-килларининг бизнес лойиҳалари жойлаштирилиши белги-лаб берилган эди.

Шунингдек, ушбу қарорга мувофиқ, Инвестициялар ва ташқи савдо вазирлиги қошида алоҳида жамғарма таш-кил этилиб, ёшларнинг лойиҳаларини рўёбга чиқариш учун қулай шартларда ва паст фоизларда молиялаштириш кўр-сатиб ўтилганди. Бундан ташқари, кичик саноат зоналари-да ишлаб чиқариш бинолари қурилиб, ёшларга имтиёзли шартларда ижара ва лизинг асосида берилди.

– Комиссиямиз аъзолари томонидан жойлардаги ёшлар саноат ва тadbиркорлик зоналари фаолияти атраф-лича ўрганилди, – дейди Халқ депутатлари Навоий вилоят кенгашидаги O'zLiDeP депутатлик гуруҳи раҳбари Муҳам-мад Эшинов. – Жумладан, Нурота туманининг Муствақил-лик маҳалласидаги 3 гектар ер майдонида шундай ҳудуд ташкил этилган. Бош режага асосан, ушбу ер майдони 20 та лотга бўлинган ҳолда 9 нафар ёш тadbиркорга аукцион савдолари орқали ажратиб берилган. Ушбу лотларда уму-

мий қиймати 9,5 миллиард сўмлик, 33 та янги иш ўрнига эга бўлган, жами 7 та инвестиция лойиҳаси жойлаштирилган. 2023 йилда бу ҳудудда умумий қиймати 5,2 миллиард сўм-лик 2 та инвестиция лойиҳаси амалга оширилган. Натижа-да ўндан ортиқ янги иш ўрни яратилган.

Қизилтепа туманининг Навқирон маҳалласидаги 5 гек-тар майдонда ҳам ёшлар саноат ва тadbиркорлик зонаси бор. Бош режага асосан ушбу ер лотларга бўлинган ҳолда

43 нафар ёш тadbиркорга ажратиб берилган. Ушбу лотлар-да умумий қиймати 51,3 миллиард сўмлик, 290 та янги иш ўрнига эга бўлган, жами 43 та инвестиция лойиҳаси жой-лаштирилган.

Ўрганишлар давомида электр тармоқлари саноат зонасининг бошланғич қисмига қадар (1,5 км масо-фага) тортиб келинганлиги, аммо саноат зонасининг ички қисмига тортилмаганлиги маълум бўлди. Шунин-

гдек, тadbиркорлик субъектларининг кредит олиш мақсадида гаров таъминоти сифатида қўймоқчи бўлган, қурилиш қисман тугатилган кўчмас мулк объектларининг банк томонидан гаров таъминотига олиниши рад қилинмоқда. Натижада лойиҳа ташаббускорлари томонидан қурилиш ишларини амалга оширишда бир қатор қийинчилик келиб чиқмоқда.

Хатирчи тумани “Тамабахрин” МФЙ ҳудудида 2 гектар ер ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш мақсади-да 2022 йил январь ойда 20 нафар ёшга ажратиб берилган. Бугунги кунгача 4 тасида қурилиш ишла-ри бошланган. Айрим ёшлар билан билан гапла-шилганда, ер вақтида ўлчаб берилмаганлиги, қу-рилиш учун маблағ етишмаётганлиги ва кредит ажратилиши билан боғлиқ масалалар пайсалга солинаётгани таъкидланди.

Кармана туманининг Ҳазора массивида 3 гектар ер 30 та лотга ажратилган бўлса-да, шун-дан атиги 3 таси сотилган. Бунинг сабаблари ўрга-нилганда, ажратилган ҳудуд туман марказидан 30 км узоқликда жойлашганлиги ва атрафда аҳоли яшаш ман-зиллари мавжуд эмаслиги ёки камлиги маълум бўлган.

Аниқланган камчилик ва муаммолар юзасидан депу-татлар томонидан ҳужайи фикр-мулоҳазалар билдирил-ди. Айрим масалалар ечимига оид истиқболли таклифлар ишлаб чиқилди. Муҳокама якунида мазкур таклифларни умумлаштирган ҳолда Халқ депутатлари Навоий вилоят кенгашининг доимий комиссиясига тақдим этиш юзасидан қарор қабул қилинди.

O'zLiDeP Навоий вилоят кенгаши матбуот хизмати

/// ДЕПУТАТЛИК ГУРУҲЛАРИДА

/// ХОТИРА МУҚАДДАС

ТИББИЁТЧИЛАРНИНГ ТОҒИ ЭДИ..

Маънавияти юксак зиёлининг қалби мисли офтоб, одамларга улашгани билан зиёси камаймайди. Мамлакатимиз ревматология илмий мактаби асосчиси, тиббиёт фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими Тўхтасин Солиев ана шундай инсонлардан бири эди. Агар ҳаёт бўлганида бу йил 90-баҳорини кутиб оларди.

Фарғона вилояти Риштон туманида зиёли оиласида туғилган Тўхтасин Солиев ўрта мактабни муваффақиятли битириб, Тошкент давлат медицина институтини (ҳозирги Тошкент тиббиёт академияси)да ўқиди. Меҳнат фаолиятини Риштонда участка шифокорлигидан бошлаб, туман марказий касалхонасининг бош шифокори лавозимига кўтарилди. 1970 йилда собиқ иттифоқ Тиббиёт фанлари академияси қошидаги Ревматология илмий-текшириш институтида тиббиёт фанлари доктори, профессор, Россияда хизмат кўрсатган фан аربоби Маргарита Астапенко раҳбарлигида “Тошкентда ревматоидли артритнинг тарқалиши ва кечиб хусусиятлари” мавзусида номзодлик диссертациясини ёқлади. Фарғонада ўтган ўн йиллик тажриба ўзининг самарасини берди – диссертацияда кутарилган долзарб мавзу, унинг ҳам илмий, ҳам амалий асосланганлиги ўзбек тиббиётида янги йўналишнинг тамал тошини қўйди. Докторлик диссертацияси жаҳонда кўп тарқалган, лекин кам ўрганилган подагра хасталигига бағишланган кўпчилик мутахассислар эътиборини тортди. Халқ орасида “бой касал” деб ном олган подагранинг клиникаси ва кечилиши республикада биринчи бўлиб ўрганиб чиқди ҳамда бу изланишлар “Ўзбекистонда подагра” монографияси яратилишига асос бўлди. Оиладаги соғлом маънавий муҳит таъсирида нафақат фарзандлари, балки келинлар, набиралар ҳам у кишининг йўлини танлади.

Равшанбек ҚУРБОНОВ, Ўзбекистон Қаҳрамони, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими, Ўзбекистон кардиологлар уюشمаси раиси, академик:

– Чинакам ақлу идрок эгаси ҳеч қачон изланишдан тўхтамайди. Улар шўхрат қозониш учун эмас, балки илм орқали халққа хизмат қилиши, билимдон шогирдлар тайёрлашни олиқ мақсад деб билганликлари учун ҳам ҳаётларини шу эътиқодга бахшида этадилар. Тўхтасин

Солиев шундай эътиқод билан яшаган алломалардан эди. Домла каби ниҳоятда дилкаш, ўз соҳасини яхши кўрадиган ва яхши биладиган олижаноб инсон ва доворак мутахассис кам топилди. Доворак деганимнинг сабаби, у киши республикада ревматология мактабига асос солди, мамлакатда биринчи бўлиб Ихтисослашган амбулатор даволаш курсини ташкил қилди. Мен у пайтларда Соғлиқни сақлаш вазирлигида ишлардим. Дастлаб бу янгиликка ишонмаган, шубҳа билан қараганлар ҳам бўлди. Лекин домла ҳамма қийинчилик ва машаққатларни енгиб, бу янгиликни жорий қилди. Уша йиллари бу янгилик Марказий Осиёда биринчи бўлиб билинг юртимизда йўлга қўйилди. Тўхтасин Солиевнинг сўзи билан иши бир эди. Чунки шифокорлик оддий касб эмас. Бу соҳани эгаллаганлар бир умр инсонлар саломатлиги ва ҳаёти учун жавобгар эканликларини унутмасликларини шарт. Кимки ўз касбини севса, уни чин кўнгилдан адо этади. Касални сидқидилдан, меҳр билан кўриш, унга руҳий кўмак бериш керак. Мен ёш шифокорларнинг Тўхтасин Солиевга ўхшаб касбига илҳос қўйган, мулоҳазали бўлишларини истайман. Олимнинг кўриклари олоҳида бир китоб қилиш керак, чунки домла беморни кўриқдан ўтказишни шифокорлик фаолиятининг энг устувор, ниҳоятда муҳим ва жиддий масаласи эканини яхши биларди. Шошмасдан, синчиклаб текширар, ҳеч қачон ташхис қўйишда адашмасди. Ҳар қандай оғир бемор ҳам домла билан мулоқотдан сўнг ўзини албатта ниҳоятда энгил, тузалиб қолгандай ҳис этарди.

Анис АЛАВИЙ, Республика ихтисослаштирилган терапия ва тиббий реабилитация илмий-амалий терапия маркази бош маслаҳатчиси, академик:

– Терапия – тиббиётдаги энг катта, мураккаб, шунинг баробарида нозик соҳа ҳисобланади. Профессор Солиев деганда кўз ўнгимда ўз юрти ва касбини чин юракдан севадиган заҳматқаш олимнинг мунаввар сиймоси намоён бўлади. Терапиядек мураккаб соҳани танлаган Тўхтасин ака амалиётнинг олими, назариянинг амалиётчиси бўлганлиги, вақти келса, ўз роҳатидан кечиб, муттасил ўқи-ўрга-беморларни даволаб, тинимсиз излангани натижасида соҳани мукамал эгалладики, ташхис қўйишда умуман

янгилашган. Очиғини тан олиш керак, аниқ ташхис қўйиш жуда кам учрайдиган ноёб истеъдоддир. Ўзбек тиббиётида умуман ўрганилмаган ревматологиянинг илмий-амалий асосларини яратиш учун кардиологияни, ички касалликларни мукамал билиш шарт. Россия тиббиёт фанлари академияси Ревматология институти директори, жаҳонга машҳур академик В. Насонова ва академик Э. Агабабова Тўхтасин Солиевнинг “Ўзбекистонда подагра” китобига ёзган тақризларида монография мавзусининг ниҳоятда долзарблиги, унинг халқроқ миқёсда муҳимлигини алоҳида таъкидлаб, ўзбек олимнинг тадқиқотида катта баҳо берган эдилар. Бундай ноёб воқеаларни тиббиёт тарихига олтин ҳарфлар билан ёзиб қўйиш керак. Ўзбекистонда биринчи бўлиб подаграга ўрганиш, ўрганганлари натижасида аниқлаган илмий таҳлиллар ва хулосаларини кашфиёт даражасига етказиш, бу кашфиётни Польша, Франция, Саудия Арабистони, Россия, Австрия, Испания, Туркия каби мамлакатларда бўлиб ўтган илмий анжуманларда дунёга донги кетган етук олимларга расман тан олдирилганлиги ўзбек олимидега ўткир тафаккур, сабр-тоқат, ички жасорат баробарида илоҳий қудрат ҳам борлигининг исботи эмасми? Тўғри ташхис қўйиш – ҳамма замонларда ҳам тиббиётнинг бирламчи ва энг муҳим омил ҳисобланади. Бунда энг кичик хато ҳам катта қўнғилсизликларни олиб келиши мумкин. Ярим асрдан кўпроқ вақт у киши билан ҳамкорлик қилганман, ташхис қўйишда бирон марта янгилашганини билимайман. Узи асос солган ревматология илмий мактабининг тўла шаклланиши учун бор кучи ва билимини аямади. У киши Ўзбекистондаги терапевт олимларнинг қарвонбошиси эди.

Ҳулқар ҲАМРОЕВА, филология фанлари доктори, доцент
Ҳамза ҲАМРОЕВ, тиббиёт фанлари номзода, доцент

Тўхтасин Солиев кўплаб ёшларнинг камол топиб, етук мутахассис бўлишида ҳисса қўйди. Унинг ўзбек ва рус тилларида ёзилган “Ревматоидли артрит” ва “Реактив артрит” монографиялари ўзбек тиббиёти тараққиёти тарихида муҳим воқеа бўлди. Хорижий мамлакатларда чоп этилди. “Ҳомилдор аёлларда ревматологик касалликларнинг кечилиши” ва “Ўзбекистонда подагра” монографиялари дарслик сифатида тиббиёт олий ўқув юртимизимиз дастурига киритилган.

Айтиш жоизки, ревматологик касалликлар бутун дунёда аниқ ташхис қўйиш мураккаб бўлган хасталиқлар сирасига кириди. Айнаса, бизнинг юқори иссиқ иқлим шароитимизда унинг организмга таъсири ўрганиш муҳим. Ўтган асрнинг 90-йилларигача асосий вақти касал кўриш, даволаш, талабаларни ўқитиш, илмий тадқиқотлар яратиш баробарида жамоат ишларига сарфланган бўлса, истиқлол профессор фаолиятида бутунлай янги саҳифа очди. Унинг беусота ташаббуси билан Ихтисослашган амбулатор даволаш курси ташкил этилди. ИАДКнинг илмий-ташқилий структурасини тузиш, бошқариш, ҳаммаси ўзининг раҳбарлигида амалга оширилди. Бу марказнинг афзалии шунда эдики, бемор бу ерда ётиб эмас, балки уйдан келиб-кечиб даволанаши мумкин. Бу усул билан ҳам давлатнинг, ҳам беморнинг маблағи тежаларди. Кейинчалик бундан андоза олينيб, бошқа йўналишларда ҳам айнан шундай марказлар ташкил қилина бошлади. Бу йўналиш ўзбек тиббиёти тарихида бугун ҳам, эртага ҳам домланинг номи билан бирга тилга олинади. Олим ана шундай мураккаб вазифани шараф билан удалаб, ёш авлодга намуна кўрсатди.

СУВ ЙЎЛЛАРИНИ БЕТОНЛАШТИРИШ ТАШАББУСНИНГ МУСБАТ ВА МАНФИЙ ТОМОНЛАРИ БОР..

/// МУЛОҲАЗА

Юртимизнинг аксар ҳудудларида яқин йилларда сув танқислиги юзага келиши ҳақида кўп гапириляпти. Бу экологик ва табиий офатнинг асослари бор. Амурдаё ва Сирдарё сув оладиган тоғлардаги асрий музликлар эриб, майдонлари тобора қисқариб бормоқда. Устига-устак жанубдаги қўшнилариимиз Амурдаёдан канал қазиб, ҳозирча камида 14 фоз сувга эгалик қилишмоқчи.

Озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, деҳқончилик маҳсулотлари етиштиришни йилдан-йилга ошира бориш – қишлоқ хўжалигида олиб борилаётган ислохотларнинг негизини ташкил қилади. Фермер хўжалиқлари сўнгги пайтларда пахта ва буғдойни томчилятиб суғориш амалиётини бошлашди. Тўғри, тан олиш керак, бу тажриба ҳали оммавий тус олмаган бўлса-да, айрим жойларда ўзини оқлаётган баъзи ҳудудларда хўжақўрсинга олиб борилаётганини ҳам яширмаслик керак. Ҳар бир томчи сувдан тежаб-тергаб фойдаланиш бугунги куннинг долзарб масаласига айланган бир пайтда сув йўллари бетонлаштириш масаласи ҳам мамлакат миқёсида кун тартибига олиб чиқилмоқда. Фермер хўжалиқлари эгаларига ўзлари деҳқончилик қилаётган ҳудудда бу йилнинг ўзида камида бир километр узунликдаги ички ариқчаларни бетонлаштириш вазифаси юклатилган. Ишонг кўзини билган, тажрибали фермерлар аллақачон янги мавсум арафасида бу муҳим тадбир ижросига киришдилар ҳам.

Энликда сувоқ қилибди. Ҳам осон, ҳам арзон. Афсуски, бундай қўлбола усулда “бетонлаштирилган” ариқча бир мавсумга бардош беради, холос. Юпқа цемент билан сувоқ қилинган ариқчадан бутун баҳор ва ёз ойларида лойқа сув оқишини тасаввур қиладиган бўлсак, мавсум ярмида-ёқ ўзанини тозалаш вақтида синида. Кейин цемент сувоқ қолдиқлари дала бошига чиқариб ташланади. Бу ҳам ортиқча ташвиш-дахмаза. Энг ёмон, экологиянинг бузилишига олиб келиши эҳтимоли катта. Масаланинг яна бир нозик томони ҳам бор. Маълумки, Қуйи Амударё минтақасида – Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида ер ости сувлари асосан юза қисмида. Баҳор ёз ойларида ярим метр қазилса, сув чиқиб кетади. Шунинг учун ҳатто қиш ойларида ҳам бу ҳудудларда ариқлар ва зовурлар деярли қуриб қолмайди. Айни суғориш мавсумида ариқчаларда сувнинг бир неча кун ер қаърига синиб кетмай, анча вақт сақланиб туриши шундан аслида. Ишонг кўзини биладиган фермерларнинг фикрича, ер ости зах сувлари яқин бўлган бу ҳудудда ариқчаларни бетонлаштиришга ҳожат йўқ, десак ҳам янгилимаймиз. Фақат Хоразмнинг Қорақумга, Қорақалпоғистоннинг Қизилқумга ёндош экин майдонларидаги ариқларни бетонлаштириш мақсада мувофиқ, деб ўйлаймиз. Бу ҳудудларда қумли туپроққа сув тез синиб кетиши мумкин.

Юртимизнинг аксар ҳудудларида яқин йилларда сув танқислиги юзага келиши ҳақида кўп гапириляпти. Бу экологик ва табиий офатнинг асослари бор. Амурдаё ва Сирдарё сув оладиган тоғлардаги асрий музликлар эриб, майдонлари тобора қисқариб бормоқда. Устига-устак жанубдаги қўшнилариимиз Амурдаёдан канал қазиб, ҳозирча камида 14 фоз сувга эгалик қилишмоқчи.

Энликда сувоқ қилибди. Ҳам осон, ҳам арзон. Афсуски, бундай қўлбола усулда “бетонлаштирилган” ариқча бир мавсумга бардош беради, холос. Юпқа цемент билан сувоқ қилинган ариқчадан бутун баҳор ва ёз ойларида лойқа сув оқишини тасаввур қиладиган бўлсак, мавсум ярмида-ёқ ўзанини тозалаш вақтида синида. Кейин цемент сувоқ қолдиқлари дала бошига чиқариб ташланади. Бу ҳам ортиқча ташвиш-дахмаза. Энг ёмон, экологиянинг бузилишига олиб келиши эҳтимоли катта. Масаланинг яна бир нозик томони ҳам бор. Маълумки, Қуйи Амударё минтақасида – Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятида ер ости сувлари асосан юза қисмида. Баҳор ёз ойларида ярим метр қазилса, сув чиқиб кетади. Шунинг учун ҳатто қиш ойларида ҳам бу ҳудудларда ариқлар ва зовурлар деярли қуриб қолмайди. Айни суғориш мавсумида ариқчаларда сувнинг бир неча кун ер қаърига синиб кетмай, анча вақт сақланиб туриши шундан аслида. Ишонг кўзини биладиган фермерларнинг фикрича, ер ости зах сувлари яқин бўлган бу ҳудудда ариқчаларни бетонлаштиришга ҳожат йўқ, десак ҳам янгилимаймиз. Фақат Хоразмнинг Қорақумга, Қорақалпоғистоннинг Қизилқумга ёндош экин майдонларидаги ариқларни бетонлаштириш мақсада мувофиқ, деб ўйлаймиз. Бу ҳудудларда қумли туپроққа сув тез синиб кетиши мумкин.

Ўйлаб кўрайлик, Қуйи Амударё минтақасида йилнинг камида олти ойи давомида дарё-ю каналлардан лойқа сув оқади. Лойқа сув қисқа фурсатда сув йўллари – ариқ ва каналлар ўзаниларини ботил қилиб, тўлдириб қўяди. Шу сабаб баҳор бошида ва ҳатто ёз ўрталарида ариқларни лойқа қолдиқлардан тозалашга мажбур бўлинади. Бу ишлар одатда экскаваторлар ва бошқа қазиш усуналари ёрдамида амалга оширилади. Бетонлаштирилган ариқ ва ариқчаларни эса қўлда тозалашга тўғри келади. Бу кўп вақт ва каттагина маблағ талаб қиладиган жараён. Эсингизда бўлса газетамизнинг олдинги сонларидан бирида Хоразмда сув насослари ҳақдан зиёд қўлайиб кетгани, бу эса ҳам электр энергияси, ҳам сувни исроф қилишга, бунинг устига ўн-ўн бешта сув насоси битта ички ариқчага сув қуйиши (нав-

бати билан бўлса-да) фермерлар ва аҳоли орасида турли низолар келиб чиқишига сабаб бўлаётгани ҳақида ёзгандик. Ана энди тасаввур қилинг: фермер хўжалиги эгасига шу ариқчаларни ботил қилиб, тўлдириб қўяди. Бирор беш юз метрлик ички ариқчанинг ҳар икки томонида аҳоли томорқаси ва қўшимча томорқаси жойлашган. Фермер камида ҳар элик қадам масофада шу томорқалар учун махсус сув ўтказгич йўли қолдириши керак. Агарда ариқчага махсус тайёрланган бетон қуйилмалари келтириб ўрнатилса “сув ўтказгич йўли” қолдириш осон келмайди. Бетон қуйилма лом ёрдамида тешилади. Бу эса унинг мустаҳкамлигига путур етказилади. Юртимизнинг қатор вилоятларида ер ости сувлари жуда чуқурликда жойлашгани натижасида оқар сувлар ерга тез синиб, исроф бўлиши бор гап. Айнан шу боис Сирдарё ва Жиз-

зах вилоятларида ўтган асрнинг иккинчи ярмида каналлар ва бошқа сув йўллари бетонлаштирилган. Вақт ўтиб, бу каналларга ўрнатилган бетон қоплама бўлақлари ишдан чиқди, янгидан ўрнатишга мажбур бўлинди. Яхшиям, бу вилоятларда каналлардан тиниқ сув оқади. Агарда лойқа сув оққанида ҳар мавсумда камида икки марта ариқларни тозалашга кетган харажат ва вақт янгиликнинг мусбат томонларини йўққа чиқарган бўларди. Фермер хўжалиқлари эгаларига амалдаги йилда камида бир километр узунликдаги ички сув йўллари бетонлаштириш топшириғи берилиши ортидан айрим фермерлар ер майдонлари атрофидаги ариқларни қўйиб ташлаш, йўқ қилишга киришдилар. Сабаби, кейинги мавсумларда барча ички сув йўллари бетонлаштирилганга тўғри келармиш. Бу эса ортиқча харажат ва юқоридаги

каби ҳолатларга олиб келармиш. Ички ариқчаларни йўқ қилишнинг салбий оқибатлари ҳам борлигини унутмайлик. Саратонда фермерлар ўза ёки бошқа экинларни тезкор, қисқа фурсатларда суғориш тажрибасини ўзлаштиришган. Шу сабабли кўпгина экин майдонларининг тўрт томонидан ариқчалар қазилган. Бу айтайлик, ўн гектарлик майдондаги экинни тўрт тарафдаги ариқчаларга сув қўйиш орқали жуда тезкор суғориш имкониятини беради. Энди эса... каттагина экин майдони учун биттагина ариқча қолдирилади. Суғориш жараёни бир неча кун давом этади. Табиийки, бундай ҳолатда сувнинг табиий бўғлини сабаб анчагина сув ҳавога учеди. Яқинда ижтимоий тармоқдаги бир муножаатга кўзим ўздани: “Қашқадарё вилоятида туپроқ ўзани каналларни бетонлаштириш учун республика бюжетидан ажратилган маблағлар тўғри сарфланяптими? Ҳолбуки вилоятда 70 фоз туپроқ ўзани каналлар мавжуд бўлса-да, мустаҳкам ва ишлаб турган бетон каналлар бузиб ташланмоқда. Урнига сифатсиз кичик ҳажмдаги канал бетонлаштирилмоқда. Бу ҳолатлар Косон, Касби, айниқса Чирочки туманларида кузатиляпти...”. Бу энди алоҳида ўрганиладиган ҳолат. Афсуски, ҳар бир жараёни ўз манфаати йўлига буриб юборадиган масъуллар орамизда озми-кўпми топилади. Бир сўз билан айтганда, “Ариқларни бетонлаштириш жараёни” шоша-шошарчиликларсиз, пухта ўйланган, ҳар бир ҳудуднинг туپроқ қатлами, ер ости сувлари обдон, чуқур ўрганилган ҳолда баҳарлигасига яхши натижа ва самарадорлик бўлади. Аксинча... Рўзимбой ҲАСАН, “XXI asr” мухбири

